

זה הדבר

زوهديك ZO HADEREKH

גיליון 39, 18 באוקטובר 2017

” גבאי יו”ר מפא”י

יו”ר העבודה אבי גבאי שולל שותפות עם הרשימה המשותפת. במקום להציב חלופה לממשלת הימין גבאי נגרר אחריה

גבאי ועודה. מי באמת מוביל את האופוזיציה? (צילום: ויקימדיה)

הרשימה המשותפת היא חלק לגיטימי וחשוב במפה הפוליטית בישראל, והיא גורם שבכוחו להטות את הכף במערכה לסיום ימיה של ממשלת הליכוד הסיפוחיסטית והאנטי-דמוקרטית.

בצעד של התחנפות למצביעי הימין, העניק גבאי רוח גבית לדה-לגיטימציה של המיעוט הערבי ושל השמאל העקבי שמובילה ממשלת הימין והמתנחלים. כאשר מתבטא כך יו”ר מפלגת העבודה, הוא חושף את חתירתו לא לחלופה לשלטון נתניהו אלא לחבירה אליו. גבאי המשיך השבוע באמירותיו המתחנפות ימינה, והצהיר כי פינוי התנחלויות אינו הכרחי בהסכם עתידי. ככה לא בונים חומה מול הימין.

באירוע “שבתרבות” בבאר שבע (14.10) אמר יו”ר מפלגת העבודה, אבי גבאי, כי אינו מתייחס לרשימה המשותפת כאל שותפה קואליציונית. בדבריו הדגיש גבאי כי הוא “לא רואה משהו שמחבר אותנו אליהם”.

מפליא כמה מהר סיגל לעצמו יו”ר מפלגת העבודה את מורשתה של מפא”י ההיסטורית, זו של ימי הממשל הצבאי. הוא מפנה עורף למורשת ממשלתו של רבין ב-1992 שזכתה בתמיכת “הגוש החוסם”, קרי תמיכה מבחין של חד”ש (המפלגה הדמוקרטית הערבית) והודות לכך ושל מד”ע (המפלגה הדמוקרטית הערבית) והודות לכך ניהלה מו”מ מדיני עם אש”ף. במקום לדבוק בגישה זו, המבטאת את ההבנה כי לא יכול להיות רוב מול הימין בלי תמיכת הציבור הערבי, נקט גבאי בגישה הפוכה. הוא מתייחס לחד”ש ולתנועות הפוליטיות הערביות כאל לגיטימיות, ושולל כל שותפות פוליטית עם הנציגים של חמישית מאזרחי ישראל. גבאי בחר ללבות את השנאה כלפי הרשימה המשותפת וכלפי מאות אלפי הערבים והיהודים שבחרו בה.

כל חברי הכנסת של חד”ש תקפו את דברי גבאי מיד עם פרסומם. יו”ר הרשימה המשותפת, ח”כ איימן עודה (חד”ש), התייחס לאמירתו של גבאי בריאיון בעיתון “הארץ” (15.10). עודה ציין כי הרשימה אינה מחויבת להמליץ לנשיא המדינה להטיל על גבאי את מלאכת הרכבת הממשלה לאחר הבחירות והוסיף: “אני, כמו כלל הרשימה המשותפת, מחויב לעשות ככל יכולתי על מנת להביא לסיום הכיבוש, לקדם שוויון מלא עבור האזרחים הערבים, דמוקרטיה וצדק חברתי לכל אזרחי המדינה”.

”ברור לי שהשלב הראשון להגשמת המטרות האלה הוא החלפת שלטון הימין, לכן אני לא מתכוון לשבת בצד ולאפשר לקואליציית נתניהו-בנט להמשיך להוביל אותנו במסלול של סיפוח, אפרטהייד, אפליה ושיסוי. יש הסכמה רחבה בציבור הערבי שהימים המוצלחים ביותר מבחינה פרלמנטרית לנציגי הציבור הערבי היו בימי הגוש החוסם בממשלת רבין, ולכן זאת אופציה שקיימת – כל עוד נדע בכירור כי מדובר בממשלה שמחויבת לשלום ולשוויון”.

זה נכון גם לגבי מפציצי אזרחים בעזה?

"אנשים שבאופן מכוון רוצחים תינוקות או מפוצצים אוטובוסים, לא חושבים על חירות כשהם עושים זאת".
(בנימין נתניהו בריאיון לרשת "פוקס" האמריקאית, 9.10)

מכתבים למערכת

נשק, נשק תרדוף

בדצמבר 2016 הגיעו ביבי ושרה לבאקו, בירת אזרבייג'ן. לפי דוברות משרד רה"מ, במהלך הביקור בארמון הנשיאות של הדיקטטור אילהאם אלייב, אמר נתניהו: "אני חושב שמי שרוצה לראות כיצד יכול להיראות העתיד, עליו לבוא לאזרבייג'ן ולראות את הידידות והשותפות בין ישראל לבין אזרבייג'ן. היא טובה לא רק לשתי מדינותינו ושני עמינו. אני חושב שהיא טובה לאזור וטובה לעולם".

הרוזן אלייב חשף באותה הפגישה שרכש מישראל ציוד ביטחוני בשווי חמישה מיליארד דולרים, אף על פי שמדינות האיחוד האירופי הטילו על מדינתו אמברגו נשק וארצות-הברית מקיימת אמברגו דה-פקטו.

לפי הדיווחים, הציוד הביטחוני כולל מל"טים לצרכי תקיפה, מערכות מעקב וניטור ורובים מדגם "תבור". אזרבייג'ן רכשה את הציוד הביטחוני כדי לאיים על ארמניה, במסגרת הסכסוך האלים המתמשך בחבל נגורנו-קרבאך, וכן על מנת לדכא את האופוזיציה לשלטון.

כשנה לאחר "הביקור ההיסטורי" של משפחת נתניהו בבאקו, קיימו כוחות הביטחון האזריים מבצע נרחב למעצר חברי קהילת הלהט"ב. עד כה נעצרו כמאה אזרחים ואזרחיות, חלקם דיווחו על התעללות במעצר. רבים ירדו למחתרת.

דובר משרד הפנים האזרי הודיע כי הפשיטות האלה אינן נגד מיעוטים מיניים, אלא כי הנעצרים הם "אנשים שהפגינו חוסר כבוד כלפי סביבתם, הטרידו אזרחים עם ההתנהגות שלהם, וגם כאלה שהמטרה ורשויות הבריאות מאמינים שהם נושאים מחלות מדבקות".

המבצע מצער אך לא מפתיע. חופש הביטוי באזרבייג'ן מוגבל ביותר: עיתונאים, פעילי זכויות אדם ופעילי אופוזיציה נעצרים, חלקם מעונים ורכושם מוחרם; כוחות הביטחון רודפים גם את בני משפחותיהם של פעילי אופוזיציה הממשיכים למתוח ביקורת על הדיקטטורה גם בגלות; במדינה מתקיימות מעת לעת בחירות פיקטיביות, ובשנת 2013 הוכרז "הזוכה" בבחירות לנשיאות יום לפני שהתקיימה ההצבעה.

בניגוד לדברי נתניהו, השותפות בין מדינת ישראל לבין הדיקטטורה באזרבייג'ן מסוכנת הן לעם האזרי המדוכא והן לאזור הקווקז כולו. אם תתקוף אזרבייג'ן את ארמניה, הכתובת תהיה על הקיר ברחוב בלפור. מי יכול להבטיח שמערכת המעקב הישראלית לא משמשת גם את משרד הפנים האזרי לצורך מעקב אחרי קהילת הלהט"ב באזרבייג'ן ומעצר חבריה?

אתי מק, משפטן

ירושלים

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל:
zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א יפ"ו 6126102

דברים בשם אומרם

אם בארזים נפלה שלהבת

"יו"ר ועדת יחסי החוץ של הסנאט מטעם המפלגה הרפובליקנית מטנסי, בוב קורקר, אמר כי 'איומיו הפזיזים של הנשיא דונלד טראמפ כלפי מדינות אחרות יכולים להעלות את המדינה על הנתב למלחמת עולם שלישית'. הוא תקף בחריפות את טראמפ ואמר כי הוא מנהל את הבית הלבן כמו תכנית ריאליטי. לדבריו טראמפ 'מתנהג כאילו הוא בתכנית 'המתמחה', או משהו בסגנון'".

(י"ואלה", 9.10)

געגועים לז'בו

"ממשלת הימין הנוכחית מעוררת אצל רבים תחושת התרפקות על תקופת הימין האמיתי, הליברלי, שכנראה שלט פה פעם, ושהממשלה הנוכחית סתתה, כביכול, מדרכו. בעיקר ניתן להבחין בערגה משותפת לחלקים בשמאל ובימין, השואפים לחזור לדרכו של ז'בוטינסקי, מייסד התנועה הרוויזיוניסטית – דרך שלכאורה שלטו בה מתינות, ליברליות, הומניזם ושוויוניות, ועוד כל מיני פראזות משוללות יסוד. רעיון היסוד של ז'בוטינסקי היה להפוך את הצינונות ל'דומיניון שביעי'; כלומר, לשלב את הצינונות במדיניות האימפריאלית הבריטית שחתרה להשתלט על המזרח. לפי ז'בוטינסקי, הצינונות הייתה צריכה להיות 'היד הארוכה' של האימפריאליזם באזור. חשוב להזכיר שז'בוטינסקי תלה יתרון בהתיישבות נוסח ורודזיה ודרום אפריקה, שתיהן משטרים קולוניאליים גזעניים, שבהם ללבנים הייתה פריבילגיה שתוחזקה באמצעות השוט והרובה".

(אדם רז, מוסף "הארץ", 6.10)

שויון חברתי עלק

"החלטות הממשלה מהעת האחרונה, הנוגעות לכספים שאמור להעביר המשרד לשויון חברתי, ממחישות עד כמה ההגדרה המעורפלת של יעדי המשרד הזה עשויה לשמש כלי נוח להעברת כספים לכל יעד פוליטי שבו הממשלה חפצה. בימים אלה פועל המשרד לשויון חברתי, בראשות השרה גילה גמליאל, להעברה של 8 מיליון שקל כסיוע למועצה המקומית קריית ארבע. העברת הכספים נעשית לפי החלטה של הממשלה שהתקבלה ב-2016, בעקבות מה שהוגדר כ'מצב ביטחוני ירוד ביישוב'".

(דה מורקר", 8.10)

אבי גבאי לא נכח

"היו"ר השמאלי של לייבור, ג'רמי קורבין, ומצעו יצאו מחוזקים מוועידת הלייבור שנערכה באחרונה בברייטון. עד לפני זמן קצר אי אפשר היה להעלות על הדעת שמנהיגי המפלגה הבכירים יתמכו בהלאמתם מחדש של נכסי המדינה. את הרכבות, את המים, את החשמל ואת הדואר; אנו נחזיר את הכל לידי המדינה' אמרו הבכירים".

(ניו סטייטסמן" הבריטי, 5.10)

"תיק המתנות" להון

עם עודף הכנסות מצטבר של כ-38 מיליארד שקל, הממשלה דווקא קיצצה 20 מיליארד בהוצאות, ומתכננת להמשיך ולקצץ

נתניהו וכחלון מרוצים (צילום: עמוד הפייסבוק של ראש הממשלה)

מיליארד שקל לעומת הסכום שהיה צפוי להיכנס. ההכנסה העודפת לאוצר בעצם אינה הפתעה, שכן בחמש השנים האחרונות (2013-2017), נרשם עודף בגביית מס ההכנסה בהיקף מצטבר של כ-38 מיליארד שקל.

אולם אם יש עודף סדרתי בגבייה של מס הכנסה, כיצד טוען האוצר בעקביות כי אין כסף לממן לא רק קצבאות הוגנות לנכים, אלא גם יום לימודים ארוך, בניית כיתות, טיפול משופר בקשישים, מקלטים לנשים מוכות ועוד? יתר על כן, מדוע באותן חמש שנים עם עודף במס הכנסה ביצעה הממשלה קיצוצים בסך 20 מיליארד שקל בהוצאותיה האזרחיות, כלומר החברתיות?

לצורך ניהולה של מדיניות כזאת של הטבות מס לעשירים ושל קיצוצים בהוצאות החברתיות, יזם

נתניהו ב-2004, בעת שכהן כשר האוצר, חוק הקובע מגבלה להגדלת ההוצאה בתקציב המדינה, ללא קשר למצב הכלכלי בפועל. חוק זה, המכונה "כלל ההוצאה", שימש ב-23 השנים האחרונות דרך "חוקית" של הממשלה לכרסום מתמיד בהוצאותיה החברתיות. בעזרת "כלל ההוצאה" מצדיק האוצר קיצוצים רוחביים, החוזרים מדי שנה, בהוצאות החברתיות (20 מיליארד במצטבר בחומש האחרון) ודחייה של דרישות חברתיות (חוק סיעוד ממלכתי, למשל).

וכיצד מסתדר "כלל ההוצאה" עם הטבות מס לעשירים? בלי שום בעיה. החוק אוסר על הממשלה להגדיל את הוצאותיה מעבר לשיעור מסוים (המחושב בעזרת נוסחה), אבל לא אוסר עליה לתת מתנות בצורת הטבות מס ולהקטין בדרך זו את הכנסותיה, ואז לטעון שאין לה כסף לנכים. לכאורה, הטבות במס הכנסה מגיעות לכל השכירים והעצמאים, אך בפועל זה לא קורה, משום שבשל שכרם הנמוך, מחצית מהשכירים בישראל כלל אינם מגיעים לסף המס. יתר-על-כן, הטבת המס משמעותית יותר ככל שהשכר (או הרווח) גבוה יותר.

כחלון-נתניהו - ברית משרתי ההון

שר האוצר כחלון, התומך בהתלהבות בתכנית להטבות מס לעשירים, מתגלה במערומיו מתחת לבגדי ה"חברתי". כחלון, כמו נתניהו, יודע כי ישראל ניצבת במקום רע במיוחד מבחינה חברתית: ההשקעה הציבורית בישראל היא (יחסית) הנמוכה ביותר בקרב הארצות המפותחות, ואילו הפערים החברתיים ושיעורי העוני בהם הגבוהים ביותר. אך עובדות אלה אינן מפריעות לו לעכב את חתימתו על הטלת המס על הסיגריה האלקטרונית אייקוס כמוצר טבק בטענה שאינו מעלה מסים. לעומת זאת הוא נערך להפנות את הגידול מעבר לחזוי בהכנסות ממס הכנסה להעשרת העשירים.

ההחלטות הצפויות של "הוועד הפועל של ההון", כלומר הממשלה, בדבר הפחתת מס הכנסה ומס חברות הן יעד למערכה ציבורית נגד "תיק המתנות" להון ולבעלי ההכנסות הגבוהות, החשוב אפילו יותר מ"תיק המתנות" של נתניהו.

מאת תמר גוד'נסקי

לפני כ-170 שנה כתבו קרל מרקס ופרידריך אנגלס ב"מניפסט הקומוניסטי": "ממשל המדינה המודרני אינו אלא ועד פועל המנהל את העניינים המשותפים לכלל המעמד הבורגני". מסקנה זו, שנתאשרה בדוגמאות אין-ספור גם בישראל, לרבות בתיקי החקירות של ראש הממשלה נתניהו ובפרשת בזק שבבעלות ידידו של נתניהו שאול אלוביץ' – צפויה לקבל אישור נוסף בהחלטות ממשלה קרובות.

לאבי שמחון אין ספק

בתקופת כהונתו הנוכחית, ממעט נתניהו להתבטא ישירות בנושאים כלכליים-חברתיים. בנושאים אלה הוא מעדיף לשגר לדיונים ולתקשורת את יועצו הנאמן, פרופ' אבי שמחון, יו"ר המועצה הלאומית לכלכלה מזה שנתיים, שאמר על עצמו "אני עובד בשביל נתניהו".

שמחון ייצג בפועל את הממשלה במשא-ומתן בדבר הסכם עם ארגוני הנכים. בהקשר זה הסביר שמחון שוב ושוב, כי בלתי-אפשרי להיענות לדרישה להשוות את קצבת הנכות הבסיסית לשכר המינימום, משום שבתקציב הממשלה אין כסף לממנה.

אך בשבוע שעבר התגלה שהממשלה דווקא מוכנה לחלק כסף, אבל לא לנכים אלא לעשירים. שמחון, יועצו המסור של נתניהו, פסק חד-משמעית: "חייבים לבחון את הורדת שיעורי מס ההכנסה... בעיקר למשתכרים משכורות גבוהות יותר, וצריכים בהחלט לבחון עוד הפחתה במס החברות" (המוסף "מזמן", "ידיעות אחרונות", 9.10).

עודפים וקיצוצים

הפחתת המסים המתוכננת, שתגיע לכיסיהם של בעלי חברות ובעלי ההכנסות הגבוהות ותגרום להקטנת ההכנסות של תקציב המדינה, תמומן (כך טוענים דוברי נתניהו וגם כחלון), מגביית היתר של מס הכנסה.

לפי הצפי של האוצר, מס הכנסה השנה יהיה גבוה בכ-12

1,158 הריסות

בשנה אחת

דו"ח חדש חושף את ממדי האכזריות של המדינה כלפי אזרחיה הערבים בנגב

מפגינים נגד הריסת הכפר אל-עראקיב, אותה המדינה הרסה יותר מ-100 פעם

מאת אפרים דויד

בדו"ח שפרסם באחרונה פורום דו-קיום בנגב נחשפים היקפי הריסות הבתים ודרכי הפעולה של רשויות האכיפה. את הדו"ח חיברה מיכל רותם, והוא מבוסס על נתוני מנהלת דרום לתיאום אכיפת דיני מקרקעין ורשויות האכיפה השונות. מעיון בדו"ח, בולט במיוחד האופן בו משתמשת המדינה בצווי הריסה ככלי מיקוח מול אזרחים על הסדרי

מקרקעין המפלים אותם לרעה. לפי הנתונים, במהלך שנת 2016 נהרסו 1,158 מבנים בקהילה הבדואית בנגב. כ-64% מההריסות התבצעו בידי בעלי המבנים ולא בידי המדינה. זו מגמה אותה מנסה מנהלת דרום לאכיפת דיני מקרקעין לקדם, בין היתר באמצעות ביקורים תכופים והפחדה מצד גורמי משטרה ופקחים. כאשר איום ההריסה מרחף מעל בתים רבים בחברה הערבית, בעלי הבתים נאלצים להרוס את בתיהם שלהם, לפני שדחפורים של המדינה יעשו זאת וגם יחייבו אותם לשלם.

אף שהקהילה הבדואית מהווה יותר משליש מתושבי הנגב, רק 18 יישובים מתוך 144 באזור מיועדים עבורה (שמינית). המדינה אינה מכירה בעשרות כפרים בדואים, ומנגד ממשיכה לאשר הקמת יישובים יהודיים חדשים והרחבה של כאלו קיימים. הריסת הבתים ביישובים הבדואיים אינה נפסקת חרף מצוקת הדיור הקשה השוררת בהם.

הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב ומנהלת דרום מציעות שני אפיקים לטיפול בבעיית הבנייה הבלתי-חוקית: "אכיפה מקדמת הסדרה" ו"הסדרה מקדמת אכיפה". באפיק הראשון, מאיימות הרשויות על האזרחים הבדואים בצווי הריסה, בתביעות משפטיות ואף הורסות בפועל מבנים במטרה לכפות על הבדואים משא ומתן, ולדרוש מהם שיעזבו את מקום מושבם. באפיק השני, טוענות הרשויות כי נעשים ניסיונות להשלים את הליך "ההסדרה" טרם הפעלת האלימות. ב-2016, אגב, כל ניסיונות "ההסדרה" שקדמו לאכיפה כשלו ולא יצאו אל הפועל.

לדברי מנכ"לית הפורום דו-קיום בנגב, חיה נח: "במקום להשקיע בפתרון הוגן וצודק לכלל תושבי הנגב, ממשלת ישראל משקיעה משאבים רבים בהריסת בתים של אזרחיה. לא רק שמדיניות הריסת הבתים לא מהווה פתרון, היא אך מעמיקה את הבעיה. יתר על כן, תכנית הפיתוח החברתית-כלכלית לחמש השנים הקרובות שאישרה הממשלה באחרונה מתייחסת לעיירות ולכפרים הבדואים המוכרים בלבד ולא לכפרים הבלתי-מוכרים ותושביהם".

ההשקעה היחידה אפוא בכפרים הבלתי-מוכרים היא בחיזוק מערך האכיפה והריסות הבתים. כתוצאה מכך, הצפי הוא כי בשנים הקרובות תימשך העלייה במספרי ההריסות בנגב, ויחריף תהליך הנישול של האזרחים הערבים-הבדואים בנגב.

האם המגמות החמורות שעולות מהדו"ח והמתייחסות לשנת 2016 באות לידי ביטוי גם כעת? בשיחה עם "זו הדרך", משיבה נח: "טרם סיכמנו, כמובן, את השנה החולפת, אבל אפשר לציין שגל ההריסות נמשך ללא הפוגה. מדי שבוע מקבלים תושבים רבים צווים להריסת מבנים בכפרים המוכרים והבלתי-מוכרים. בכפר ביר הדאג', למשל, לאחר הריסות בתים בנובמבר האחרון אשר השאירו רבים ללא קורת גג, חזרו וחילקו השנה צווי הריסה.

"גם בכפר אום אל-חיראן, בו נהרג יעקוב מוסא אבו אל-קיעאן בינואר מירי שוטרים, המצב לא נרגע. המדינה ממשיכה להכשיר קרקעות בחלקו הצפוני של הכפר עבור ההתיישבות היהודית חירן. כמו כן, המועצה המקומית לתכנון ולבנייה החליטה להעניק 'מגורים זמניים' ביישוב חורה בנגב לתקופה של 10 עד 15 שנה לתושבים שהממשלה רוצה לגרש מאום אל-חיראן. זה פתרון שאינו מתקבל על הדעת, והזעם בקרב התושבים רב".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע

בדואר אלקטרוני

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

טראמפומניה גרעינית

פירוז האזור נעדר כמעט מהשיח הישראלי, וארה"ב היא "הבחור הטוב" בחיינו

וגם לא מעט פרשנים את קים ג'ונג-און, שליט צפון קוריאה כ"מטורף". כדאי לזכור, כי הנשיא בוש הדביק כינוי זה לסדאם חוסיין, שליט עיראק, כאשר ממשלו תכנן וביצע את המלחמה לכיבוש עיראק (2003) שגרמה לחורבנה. כמוכן, סדאם חוסיין לא כונה מטורף כאשר היה בצד ארה"ב ובהשראתה ובמימונה פתח ב-1980 במלחמה נגד איראן שנמשכה למעלה משבע שנים.

טראמפ, המאיים בהשמדת קוריאה הצפונית, ממשיך במסורת הכיבושים, המעורבות הצבאית הבוטה והמלחמות ההרסניות שניהלה ארה"ב באמריקה הלטינית, בווייטנאם ובאפגניסטן.

אבל בהקשר של סכנת מלחמת עולם גרעינית, אין מזכירים ולא במקרה את התקדים שקבעה ארה"ב בהטלת פצצות אטום על הירושימה ונגסאקי. בדעת הקהל בחלקים לא מעטים בעולם, ובעיקר בישראל, ארה"ב יוצאת נקייה, למרות שהיא המדינה היחידה שעשתה אי פעם שימוש בפצצות גרעיניות.

הגרעין והשמאל הישראלי

מפלגות וחוגים בישראל הנמנים גם עם השמאל מצטרפים למקהלה של התקשורת האמריקאית (נוסח CNN או נוסח Fox News) המכתירה שליטים כמו בשאר אל-אסד מסוריה כרב טבחיים, בעוד שנשיאי ארה"ב שצבאם משגר מל"טים נגד אוכלוסייה אזרחית, העושים עסקות דמים עם סעודיה וקטאר (למשל, המלחמה בתימן והרס צנעא, אחת הערים היפות בעולם), המספקים לישראל ציוד צבאי חדיש, בו עשתה שימוש במלחמות רבות הקורבנות בלבנון ובעזה – הם מגיני החופש. ההיגררות של השמאל הציוני (או מה שנשאר ממנו) אחרי הפוליטיקה האמריקאית אינה מקרית. זו אחת התוצאות של המיליטריזציה של השיח בישראל על רקע הכיבוש הנמשך, ההוצאות הצבאיות הגדולות והסיוע הצבאי האמריקאי רחב ההיקף. תעשיית ההייטק וייצוא גדל של טכנולוגיה צבאית משלבים יותר ויותר ישראלים בעבודה במערכות המשותפות לישראל ולארצות הברית. השכבות המבוססות בישראל חשות נוח במצב התלות בארצות-הברית. בלב המערכה למניעת מלחמה גרעינית ולפירוז האזור מנשק להשמדה המונית עומד, מבחינתנו כישראלים, הצורך לשכנע בחיוניות הדרישה שישראל עצמה תתפרק מנשק גרעיני במסגרת הסכם אזורי.

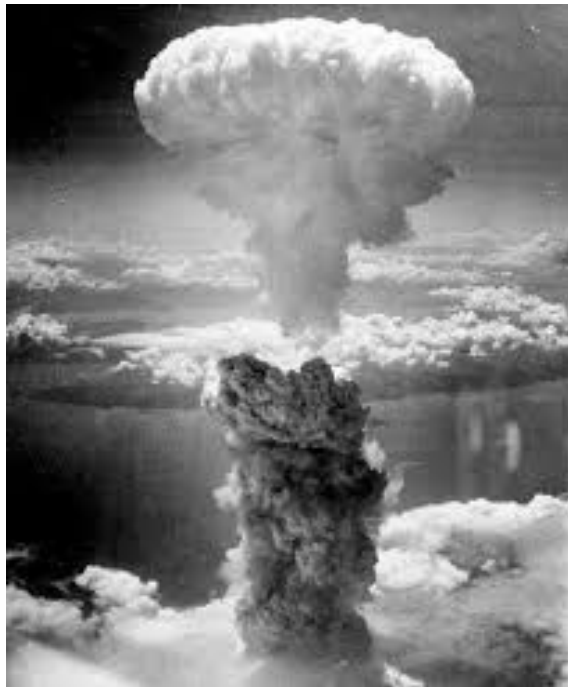
מאת טליה קלינמן

לפני שדונלד טראמפ הקפיץ משמחה את ראש ממשלת ישראל, בעניין הסכם הגרעין עם איראן, ליבה משבר בינלאומי סביב התחמשותה הגרעינית והטילית של קוריאה הצפונית העלול להוביל למלחמה גרעינית רחבת ממדים.

ההתקדרות הגרעינית מחזקת את עמדתנו העקרונית התומכת בפירוק כל המדינות מנשקן הגרעיני. בעולם שותפים לעמדה זו רבים, והיא שהובילה לאחרונה להענקת פרס נובל לשלום לארגון לפירוז העולם מנשק גרעיני (ICAN). בישראל פועלת מזה עשור התנועה נגד נשק להשמדה המונית הנמנית עם ICAN.

כדאי להזכיר בהקשר זה את האזהרה שפרסמו ב"הארץ", עוד ב-1966, הרבה לפני שנולדתי, פיזיקאים ואנשי רוח ישראלים שכתרתה הייתה "למען מניעת נשק גרעיני באזור". במודעה כתבו: "אם יימצא נשק גרעיני בידי אחד הצדדים היריבים באזור, ירכשנו גם הצד האחר".

במקביל לאיומים ולהכנות המעשיות למלחמה נגד קוריאה הצפונית, מלבה טראמפ את המתחיות גם מול איראן. הכרזתו (13.10) שאין לאשרר את ההסכם עם איראן והדיון הצפוי בקונגרס בשאלת ביטול ההסכם, הם דוגמא לחתירתו ההרסנית נגד הסכם שנועד לבלום את המירוץ להצטיידות בנשק גרעיני.

ניסוי גרעיני אמריקאי סמוך לאיי מרשל, 1946 (תמונה: SDASM Archives)

"להשמיד לחלוטין את קוריאה הצפונית"

באיום חסר תקדים בעצרת האו"ם (19.9) – "להשמיד לחלוטין את קוריאה הצפונית", בהצבת טילים רבי עוצמה בקוריאה הדרומית, בריכוז כוח ימי קרוב לגבולותיה ובשיגור מטוסי הפצצה אמריקאיים לטיסות במרחק קטן מהגבול בין קוריאה הדרומית לזו הצפונית – שב ממשל טראמפ לדהור בנתיב שכבר הרס את קוריאה בעבר.

במלחמת שניהלה ארה"ב בקוריאה (1950-1953), הטילו מטוסיה יותר פצצות מאשר הוטלו עשור לאחר מכן במלחמת וייטנאם. מספר הקורבנות שגבתה מלחמה זו הגיע ל-2.5 מיליון, רובם אזרחים.

עתה, כאשר טראמפ מאיים בהשמדת קוריאה הצפונית, הפרשנים אינם מזכירים כלל את ההרס שחוותה קוריאה במלחמה ההיא ואינם מטילים ספק בנחיצותם של תמרונים צבאיים אמריקאיים באזור.

צפון קוריאה מצידה מנסה להרתיע את ארה"ב ומפתחת נשק גרעיני וטילים ארוכי טווח. בהקשר זה מתארים טראמפ

בדרום ביירות, בדרום לבנון ובבקעה. היום חיזבאללה היא תנועה המונית, המחזיקה ברשת מסועפת של מוסדות חינוך וצדקה המעניקים שירותים רבים. על פי דאהר, התנועה קמה על יסודות חברתיים מוצקים בתמיכה רחבה של השיעים העניים ומגזרים שיעיים מסוימים של הבורגנות הזעירה. כעת היא זוכה בתמיכה גדולה עד מאוד גם בקרב הבורגנות השיעית המתעצמת בלבנון ומחוצה לה.

התמורה החברתית באה לידי ביטוי גם באידיאולוגיה של התנועה. זו שהתבססה תחילה על עקרונות דתיים בשילוב המאבק בישראל ובשם מדוכאי העולם, הפכה תפישת עולם שמרנית ודתית: אורח החיים האסלאמי, המתאים לסביבה הקפיטליסטית ממנה גם היא ניזונה.

עם סיומה של מלחמת האזרחים, בתחילת שנות התשעים, נכנסה לבנון, כמו מדינות המזרח התיכון האחרות, כולל ישראל, לעידן הניאו-ליברלי של הקפיטליזם. אמנם, רוב האוכלוסייה השיעית נמנית עם המגזרים העניים בעם הלבנוני (בדרום המדינה ובקרב אלה שהיגרו לביירות), אך צמחה בה גם בורגנות שיעית שיעיסוקיה מסחר, בנייה, ייבוא ופיננסים. מגזר עסקי זה השיג השפעה, בקרב ראשי החיזבאללה, ובייחוד במוסדותיה הפוליטיים ובצמתי ההכרעה בפרלמנט ובמשלה. בצד האתוס של ההתנגדות המזוינת לישראל, התחזקה ההתנגדות החריפה לתנועת העובדים המאורגנת, למחאות ולשביתות כלליות בעיקר.

דאהר מותח קו בין הצלחתה של חיזבאללה, עם הקמתה, לדכא את ההתנגדות הקומוניסטית לפלישה הישראלית – תוך שהיא גורמת לאבדות בנפש בקרב פעילי המפלגה וראשיה – לבין ניסיונה המתמשך לשבור את הפוליטיקה המעמדית של ארגוני העובדים בלבנון. הדיכוי מתבצע באופן ישיר, ממש כמו שעושה זאת, לעיתים קרובות, צבא לבנון. דרך אחרת, אומר המחבר, באה לידי ביטוי בהקמת איגודים "מטעם" ובהם חברים עובדים ומעסיקיהם.

דאהר כותב: "בהתנגדותה לתנועת הפועלים המאורגנת ולמאבקה המעמדי, קבצה חיזבאללה ליתר הכוחות הפוליטיים השליטים ולמגזרים אחרים בקרב הבורגנות הלבנונית, כדי לשבור את הקונפדרציה הכללית של העובדים, ארגון ותיק מאוד. כך עלה בידי התנועה לאלף את הקונפדרציה כדי שתשרת את האינטרסים של בעלי ההון – בייחוד בסוגיית ההפרטה".

ביקורתו של דאהר חריפה אף יותר: "בחלוף הזמן, לשינויים החברתיים-כלכליים והפוליטיים שהתחוללו בתנועה היו השלכות על מנגנוניה ועל מדיניותה; בקרב ראשי החיזבאללה התחולל מהפך ופעילים שמקורם בבורגנות הזעירה של בעלי מקצועות חופשיים הפכו מרכזיים ואף דחקו את אנשי הדת שצמחו על רקע עוני ומחסור. בהנהגת התנועה גברה ההשפעה של הבורגנות החדשה שזכתה בתמיכה כלכלית איראנית ובפירות השקעותיה הרבות של איראן בלבנון. אותם בורגנים הקימו חברות ותאגידים רבים ואף השתלטו על מוסדות פיננסיים ותיקים, כגון בנקים גדולים. גם השקעותיהם של שיעים עשירים הפועלים בחו"ל תרמו רבות לשילוב ההולך וגובר של החיזבאללה בממסד הפוליטי ולמשקל הגדל של מגזר זה במשק הקפיטליסטי המקומי, תהליך. המלווה גם בשחיתות". בסיכום ספרו מדגיש דאהר כי "באזור בו אירעו התקוממויות עממיות ושינויים פוליטיים רבים ומהירים, תתקשה התנועה להתמודד בהצלחה בסתירה שבין עמדותיה ההצהרתיות לפיהן היא מייצגת את העשוקים, לבין מעשיה המצדדים במדיניות הניאו-ליברלית".

בנק ג'מאל טראסט, אחד הבנקים הלבנוניים הגדולים בבעלות עלי עבדאללה ג'מאל, ממעוזי הבורגנות השיעית

הכלכלה הפוליטית של חיזבאללה

ספר חדש מאת ז'וזף דאהר מתאר את המעבר מהתנגדות לשיטה להשתלבות בה

ביוני 1982, מיד אחרי הפלישה הישראלית ללבנון, פרשה קבוצה דתית מתנועת אמל השיעית והקימה את תנועת אמל האסלאמית. בראשה עמד חוסיין מוסאווי. הרקע לפרישה היה סירובה של הקבוצה להשתלב ב"ועדת ההצלה הלאומית" בראשות הנשיא אליאס סרקיס. בספטמבר 1984, במלאת שנתיים לטבח במחנות הפליטים הפלסטינים סברה ושאתילה, הפך הפלג בראשות מוסאווי לתנועת חיזבאללה (מפלגת האל). מראשית דרכה, זכתה התנועה בתמיכה כלכלית ופוליטית מאיראן. התנועה הצליחה לגייס לשורותיה צעירים רבים מאמל גם הודות להתלהבות שנסכה בפעיליה וגם הודות לשכר הגבוה שקיבלו לוחמיה.

ממשלות ישראל וכמה ממדינות המערב מכנות את חיזבאללה "ארגון טרור", ובאחרונה הצטרפו לגישה זו גם משטרי המפרץ. אלא שבלבנון נתפשת חיזבאללה כתנועת שחרור לא רק אצל חבריה ואצל המוני השיעים, אלא גם בחלקים אחרים של החברה. במלחמת האזרחים בסוריה מילאה וממלאת חיזבאללה תפקיד מרכזי בלחימה לצד הצבא הסורי.

דרך ארוכה עשתה התנועה מעמידה במרכז המאבק המזוין לשחרור אדמות לבנון מהכיבוש הישראלי ועד להשתלבותה במבנה הקפיטליסטי של המדינה הלבנונית כחלק בלתי-נפרד ממנגנוניה הכלכליים והשלטוניים. לנושא זה מוקדש ספרו של החוקר הסורי-שוויצרי ז'וזף דאהר: "חיזבאללה – הכלכלה המדינית של מפלגת האל הלבנונית", שראה אור באחרונה בהוצאת "פלוטו", לונדון. דאהר הוא פעיל פוליטי סוציאליסט ועורך הבלוג "Syria Freedom Forever".

נוסף על כושרו הצבאי של הארגון, שהתמודד מול צה"ל בהצלחה לא מבוטלת, הפכה חיזבאללה לאחד הגורמים הפוליטיים המרכזיים בלבנון. ב-1992 נבחרו לראשונה 10 מחבריו לפרלמנט הלבנוני, ומ-2005 מכהנים לפחות שני שרים מטעמה של התנועה בכל ממשלה. התנועה שולטת ביד רמה בכל האזורים בהם מתגוררת האוכלוסייה השיעית –

א' של הסרט, נשמעות סיסמאות רבות הזכורות לנו מימי המחאה החברתית, כולן על רקע צילומי כלבים בהפגנות: "העם דורש צדק חברתי", "רוצים את הלחם ולא הפירורים", "המדינה קורסת, צאו מהמרפסת" וכדומה. הכלבים אינם מבינים את המשמעות, אך הם משמשים את כן-חיים כדי להראות לנו עד כמה פיתחנו גם אנחנו אדישות, או אפילו מיאוס, כלפי

הסיסמאות. ובאמת, ממרחק הזמן קשה לעתים שלא לזלזל במחאה זו על סיסמאותיה.

באחד הערכים המתועדים בסרט, מברך אחד מדוברי המחאה על "רוח ההתנדבות ורוח הביחד" ומצהיר כי "התחלנו להרגיש אחרת בארץ זו". הצופים בסרט ב-2017 כבר יודעים שהמרחב הדמוקרטי בישראל הצטמצם באופן משמעותי מאז. הצופים גם עתידים לחזות בתמונות המזעזעות מ"צוק איתן", קיץ 2014, ובתמונות האלימות של הימין נגד המפגינים בתל אביב, המופיעות בפרק ב'.

המעבר ל"רשימה השנייה" חד: הוא מוקדש לזכר קרבנות המבצעים הצבאיים "שוכו אחים" ו"צוק איתן", בקיץ 2014, ובהמשך מתאר בעיקר את ההפגנות השבועיות בנעלין. ההפגנה הראשונה המתועדת בפרק זה – ההפגנה ביפו ביוני 2014, בתגובה למבצע הצבאי "שוכו אחים", שבו תקף הצבא בלא הבחנה ערים וכפרים בגדה. וכך, מומחש כיצד 300,000 איש שהפגינו באוגוסט 2011 "הופכים" בתוך שלוש שנים להפגנת קומץ ביפו. הגידופים שסופגים המפגינים ביפו הם כאין וכאפס לעומת האלימות כלפי המפגינים, שלושה שבועות לאחר מכן, בהפגנה בתל-אביב נגד המלחמה בעזה. הניסיון הכושל (המתועד ברשימה הראשונה) של הכהניסטים להקים מאהל ברוטשילד ב-2011, מתגלגל שלוש שנים לאחר מכן באלימות כלפי המפגינים נגד המלחמה בעזה ב-2014.

הסיסמה בהפגנה נגד מלחמת עזה הייתה: "העם דורש – הפסיקו את האש". הצבתם של מספרם הנמוך יחסית של המפגינים נגד המלחמה, לעומת מאות האלפים שדרשו "צדק חברתי" היא אמירה פוליטית מדויקת של כן-חיים. הוא מצליח לתעד, בטעם טוב, את תהליך הפשיזציה בחברה בישראל במהלך השנים הספורות בהן שקד על סרטו.

"יומן הכלבים המוזר הזה יוביל לאנשהו?", שואלת זוגתו (לשעבר) של הבמאי. ובכן, יומן הכלבים מוביל את הצופה לתוך שגרת החיים בכפר נעלין ולהזדהות עם המאבק לשחרור לאומי של הפלסטינים. הסרט החל אי שם במרפאה וטרינרית בגבעתיים ומסתיים בלידת בתו של חסן דאבוס, צלם תושב הכפר, אחד מגיבורי הפרק השני בסרט. מבעד לדמעות, מעניק כן-חיים לצופה גם תקווה.

"רשימות זעם", יוצר: ירון כן-חיים, 2017, 119 דקות. יצא לאקרנים בראשונה במאי 2017 במסגרת פסטיבל סולידריות לקולנוע. יוקרן בסינמטק ת"א בחודש נובמבר.

מרוטשילד לנעלין

סרט של ירון כן-חיים מתבונן לאחור על המחאה החברתית ומתעד ברגישות את המאבק העממי בשטחים הכבושים

מאת יוסף לאור

ירון כן-חיים קיבל על עצמו משימה לא פשוטה: לתאר את המחאה החברתית של 2011 ובמקביל את ההפגנות השבועיות בכפר הפלסטיני נעלין בשנים שאחרי המחאה. חרף הקושי, מצליח הבמאי להציג את המחאה החברתית באור ביקורתי בלי השימוש בקלישאה הנפוצה כאי אלו מחוגי השמאל, כאילו הייתה מחאת "שְׁבָעִים" או "צבועים". מאז 2011, זכתה המחאה בתיאורים רבים: ספרים, כנסים אקדמיים, סרטים, ואפילו אנתולוגיות שירה. סרטו של כן-חיים (יליד 1975), "רשימות זעם", הוא מהמוצלחים שבהם. הסרט נחלק לשתי "רשימות". הרשימה הראשונה מתארת את פרק הזמן שבין 2011 ל-2013; השנייה מתארת את ההתנגדות למלחמה בקיץ 2014 בתל-אביב, יפו ונעלין, ואת שגרת החיים וההתנגדות בכפר הכבוש גם ב-2015 ו-2016.

"רשימות זעם" נפתח בצילום הרדמתה של לייקה, כלבתו האהובה של הבמאי. הצער על האובדן הופך לתשוקה לצלם כלבים בעת ההפגנות של קיץ 2011. מכאן ואילך, אנחנו צופים בשורה מסחררת של הפגנות. כן-חיים מתעד מעווי התנגדות: אירועי יום השנה למחאה, כולל ההפגנות נגד הבנקים, הפגנות נגד המלחמות בעזה ב-2012 ו-2014, הפגנה של יוצאי אתיופיה נגד האלימות המשטרתית, הפגנה למען הפליטים מאפריקה, ואת ההפגנות השבועיות בכפר נעלין.

כן-חיים, שהוא הבמאי, הצלם והעורך (וגם המממן של הסרט, שלא זכה בשום סיוע מוסדי), שומר על אירוניה לאורך מרבית הסרט לגבי תפקידו של המתעד, הרי הוא "רק מצלם כלבים", לטענתו. ואולם, עד מהרה אנחנו מבינים כמה חשוב תפקידו של האמן המתעד בפעילות הפוליטית. בפרק

50 שנה למות צ'ה

תערוכת צילום סובייטי במוזיאון תל אביב

במלאת מאה שנים למהפכת אוקטובר, יציג מוזיאון ת"א מבחר יצירות של צלמים סובייטיים מהשורה הראשונה, בעיקר מהמחצית הראשונה של המאה ה-20. בתערוכה יוצגו עבודותיהם של **עמואל אבזריחין, מקס אלפרט, גיאורגי זלמה, יבגני חלדיי, יעקוב חליפ, סימון פרידלנד** ועוד. הפתיחה ביום ה', 26.10, 20:00, שאול המלך 27

סיורים בעברית בגדה המערבית

ביוזמת תנועת מחסום ווטש מועדי הסיורים הקרובים: שלישי, 17 באוקטובר; שבת, 21 באוקטובר; שבת, 18 בנובמבר; ורביעי, 29 בנובמבר. כל הסיורים ייצאו מתל-אביב, משך הסיור כ-7 שעות. פרטים נוספים יישלחו לנרשמים. **להרשמה:** <https://machsomwatch.org/he/tours> **לשאלות נוספות:** toursmw@gmail.com

סיור מחאה והפגנה בחברון

ביוזמת תנועת שלום עכשיו משפחות אחדות של מתנחלים פלשו לבית המכפלה ביולי האחרון בטענה כי הן רכשו את המבנה. "זה חלק מהניסיון המסוכן של קבוצת מתנחלים קיצונית להקים עוד התנחלות בלב העיר הפלסטינית הגדולה ביותר בגדה", נכתב בהזמנה. **הסיור יתקיים ביום ו', 20.10, 9:00** **להרשמה להסעות:** <http://bit.ly/2hVZ9TG> **לשאלות נוספות:** yotam@peacenow.org.il

מפסיקים את מכירת הנשק לבורמה

משמרת מחאה נגד סיוע צבאי למדינות רצחניות ממשלת בורמה מבצעת פשעים נוראיים עד כדי טיהור אתני. חברות נשק ישראליות מוכרות נשק לכוחות המשטר בבורמה. אסור שישראל תמשיך לסייע בכל דרך שהיא לממשלה בבורמה, כל עוד היא מעורבת בפשעים איומים נגד תושביה. ידינו לא ישפכו את הדם הזה. **יום ב', 30 באוקטובר, 17:00, מחוץ לבניין הכנסת**

מועדון קולנוע בגדה השמאלית

פאפירוזן - גסטון סולינסקי

2011, ארגנטינה (ספרדית, כתוביות באנגלית) אחרי ההקרנה תתקיים שיחה עם **תום שובל** מוצ"ש, 21 באוקטובר, 20:00, אחד העם 70, תל אביב

כורים בוליביאנים משתתפים בשבוע שעבר במצעד לציון 50 שנה למוות של גווארה (צילום: גראנמה)

ב-8 באוקטובר מלאו 50 שנה למוותו של המהפכן ד"ר ארנסטו "צ'ה" גווארה. ארבעה אירועים לציון חייו ופועלו של צ'ה יתקיימו בשבועות הקרובים. ביום חמישי, 19 באוקטובר, בשעה 18:00 תתקיים שיחה בחיפה על גווארה עם ד"ר אפרים דויד באלם אחוה, בן גוריון 39 (המושבה הגרמנית) ביוזמת בנק"י (ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי). שיחה נוספת תתקיים בגדה השמאלית (אחד העם 70, ת"א) ביום רביעי, 25 באוקטובר, בשעה 20:00, בהשתתפות שני חברי מערכת השבועון "זו הדרך", פרופ' אבישי ארליך וד"ר דויד. השניים ישוחחו על השפעת גווארה על התנועות המהפכניות במערב על רקע מרד הסטודנטים בסוף שנות ה-60, וכן על התפתחויות פוליטיות באמריקה הלטינית בימינו. כבאר-שבע תתקיים שיחה על צ'ה בהשתתפות ד"ר דויד במועדון המולתקא-מפגש (שלמה המלך 7) ביום ב', 20 בנובמבר, בשעה 19:30. כמו כן, במהלך חודש נובמבר יתקיים אירוע נוסף בסניף מק"י ברמלה.

נאבקות לדיור ציבורי

הארגון "לא נחמדים - לא נחמדות", בשיתוף נאבקות הדיור הציבורי, מזמין להקרנת פרק פתיחת העונה של הסדרה "פנים אמיתיות", אשר יתאר את המאבק למען דיור ציבורי. לאחר ההקרנה, יתקיים דיון בהשתתפות יוצר הסדרה, אמנון לוי, והפעילות ריקי כהן בנלולו, אביגיל ביטון וליז נעים. המפגש יתקיים ביום שני, 23 באוקטובר, בשעה 20:30, בבית אחותי (רח' מטלון 70, תל-אביב).

בהיעדר דיור ציבורי ראוי, יוצרת מצוקת הדיור קרקע פורייה לפגיעות בנשים הנמצאות בעוני קשה וזקוקות לדיור. לדברי המארגנים, "עוני הוא תוצאה של מדיניות כלכלית מכוונת. נשים, ובמיוחד אימהות חד הוריות החיות בעוני, נמצאות במלחמת הישרדות, נפגעות מינית כשהן מנסות למצות את זכויותיהן, ופעמים רבות חוששות להתלונן בשל התלות בגורם הפוגע".